

3-a jaro - N° 12

Novembre 1943

★ **TRIBALANTOJ DE NIAJ GELIBEROJ** - El nia historio (2-a daŭrigo)

Tio la ribelantoj subakvigis la tutan regionon ĉirkaŭ Alkmaar kaj la Hispanoj devis dorsiri. Kaj ankaŭ Alva ne plu ricevis monon por pagi siajn soldatojn. Tio ofte okazis. La financa stato en Hispanujo estis ofte tre malsana. En tiu kazo la soldatoj kutimis nen akiri manĝaĵon kaj monon ŝtelante ĉie kaj ĉie.

Okaze de la rekonkeroj de Alva li devigis al kelkaj urboj akcepti novan episkopon. Por pli bone kaj pli efiki kontraŭbatali la protestantismen Filipo la II-a decidis krei novajn episkopojn. Tio okazis ĉirkaŭ 1560-62. Estas de tiu tempo ke urboj kiel Antverpeno, Gent, Brugge, Leper, Roermond, Mechelen estas episkopurboj. Mechelen iĝis ĉefepiskopejo. Ĉefepiskopo estis Antoine Perrenot, kardinale Granvelle. Ne nur la Protestantoj sed ankaŭ la Katolikoj tute ne estis ilin ĉar ili estis elektataj de la Hispana reĝo kaj estis do fidelaj servistoj de li. Preĉipe la katolikaj abatoj kontraŭstaris ĉar la vivrimedoj de tiuj novaj episkopoj devis veni el fontoj de la riĉaj bienoj de tiuj mornaĵoj. Estas tial ke diversaj urboj ne mallasis tiujn episkopojn kaj ke Alva per forto devis apeti ilin.

Tiu Antoine Perrenot vere estis malbena por nia popolo. Sen respondecas estis Margareta de Parma, kiel regentino, kiu havis respondecas, ŝi incitis sin kaj la hispanan reĝon kaj estis la kulpo de ĉiuj malkomprenoj kaj aĉaj situacioj. Tamen oni devas diri ke Filipo la II-a fine komprenis kaj forsendis lin al Italujo: "Flegu vian malsanan patrinon" (!!!)

Do oni povas konkludi ke per la malvenkoj apud Alkmaar kaj poste apud Leiden kaj per la fakto ke je iu momento ne plu venis mono el patrolando Alva malsukcesis en sia misio. Tial Filipo rekvonigis lin kaj sendis tien-ĉi Don Luis de Rekwezens. Tiu lasta tute ne atendis tian penigan postenon, li jam estis sufiĉe aĝa, kaj pli ol puni li preferis intertrakti.

Tio estis danĝero por la planoj de Oranjo. Tial li volas ĉie estigi malfidon je la paroloj de Requesens. Fakte li trovis la pruvon ke la tiel nomataj cedoĵ de Requesens nur estis ŝajncedoĵ. La anoj de Oranjo sukcesis kapti leterojn kiuj sekrete venis el Hispanujo al Requesens. Post tiu malkovro regis ĝenerala malfido. Kaj kiam okazis en Breda longa intertraktado Oranjo ŝajnis ke li venis en la nomo ankaŭ de la Katolikoj kaj la interparoladoj venis al neniu rezultato. Denove la armiloj devas decidi. Unue Requesens venkas per la batalo apud la Bokkerheide sed poste li havis malvenkon kaj kiam iu momento ree ne plu venis mono el patrolando por pagi la soldatojn, la komplete malsukceso ankaŭ de Requesens denove estis certa. La soldataroj tiam akiras mem monon kaj vivrimedojn laŭ la konata maniero kaj de la tuta Nederlando Katolika kaj Protestanta staris kontraŭ la Hispanujo reĝimo kaj ribeligas. Je tiu momento subite mortas Requesens.

Filipo II-a ne tuj sendis anstataŭanton. Nederlando restas sen reganto. La reĝo dubas kaj dubas. Intertempe la ĉi-tiuj hispanoj soldataroj kondutas kaj organizas la vivon laŭ siaj emoj. En la lando mem la urbaj civilgardistaroj plus multaj libervolantoj organizas protekton kontraŭ la fremdaj soldatoj.

Ĝis ke je iu momento la hispanaj soldatoj ĉiuj kune kunvenas kaj enfalas Antwerpen. Tiu historia fakto estas konata sub la nomo "hispana furio". Okazis la plej kruelaj teruraĵoj. Bruligo, detruado, ŝtelado, mortegado grandskale. Neniu katoliko plu dubas. Ili ĉiuj nun ankaŭ vidas la hispanon kiel la malamikon, kvankam li havis saman kredon, kiun kontraŭbatali kaj ĉasi el la lando estas nepra devo. Ĝis plej skrupulema Katoliko nun opozicias.

Ni memorigu ankoraŭ foje bone ke ekzistis en la Nederlando tri partioj. Unue la Katolikoj kiuj havis nur politikajn, ne religiajn, riproĉojn je hispana reĝimo. Due la Protestantoj kiuj havis kaj politikajn kaj religiajn riproĉojn. Tria la partio de Oranjo kiu praktikis religian toleremon kaj volis unuigi kaj Katolikojn kaj Protestantojn kontraŭ la Hispano. Ĉiufoje ke Protestantoj tro akre batalis kontraŭ Katolikoj (okz. la bilddetruado) aŭ ke hispana reganto volis cedi sur politika tereno (okz.: Requesens) la unuigo venis en danĝero kaj tiam necesis ĉiuj diplomatikaj kapablecoj de Oranjo por

teni ĉiujn en unu bloko kontraŭ Filipo II-a. Tiu afero faciligis per la "Hispana furio" en Antwerpen. La respondo al tiu skandalajo estis la "interpaciĝo de Gent". Katolikoj kaj Protestantoj nun pensis nur pri tio kio unuigis ilin kaj ne atentis tion kio disigis ilin. Staris nun ĉiuj kontraŭ la Hispanoj laŭ la deziro de Oranjo.

Je tiu momento Filipo sendis alian reganton: Don Juan de Aŭstrio. Tiu nome estas fama pro la marbatalo de Lepanto en 1571 kontraŭ la Turkoj. Tiu nome estas nun ankaŭ fama sed vere ion fifama pro alia kazo. Akceptante la novan postenon, li havis sekretan esperon: iri al Anglujo, liberigi Maria Stuart kiu estis malliberigita de ŝia kuzino, la protestanta reĝino Elizabet kaj tiamaniere eble eĉ iĝi reĝo en Anglujo. Li povas intertrakti ĉar el Hispanujo li ricevis la permeson cedi en politikaj aferoj kaj ne cedi en religiaj aferoj. Li eĉ konsentis ke la hispanaj soldataroj foriros el la lando (kompreneble ĉar li planis iri kun ili al Anglujo). Sed tre grava malsukceso estis ke la Zelandanoj tute ne permesis al li forveturi kun la soldataroj sur la Schelde. Ili timis ke li havis sekretan planon por bensuskese ataki la Zelandanojn kiuj estis plej ribelomaj kaj ankaŭ plej fortaj. La aliaj intertraktadoj ne prosperis laŭ lia deziro pro la daŭranta instigado de Oranje.

Tiel ke li senpacienciĝis kaj subite decidis atingi per la forto de larmitoj kion li ne kapablis atingi per intertraktadoj. Li kaptis la fortigitan lokon Namur kaj tuj la tutaj Nederlandoj vidas en tiu faro la pruvon de la falseco de l'Hispanoj kaj denove prenas la armilojn.

(daŭrigota - verkis por la revuo Drs. F. Roese)

INGEZONDEN : - Hieronder dan een tweede inzending van Kie Tadat. Met genoeg publiceeren we wederom dit ingezondene. Met de opmerking van den inzender - geen strophen in een of meer deelen te trekken - kan de redactie geen vrede nemen als de inzender zelf de tusschenlijnen (het stukje was getypt) willekeurig op 1, 2 en zelfs 1 1/3 tusschenlijn stelt zoodat het voor de redactie een heksentoer is te weten waar werkelijk een stroef eindigt of een ander begint. Beter handschrift dat verzorgd is dan machienschrift als men niet is ingewijd met het mechanisme van een typewriter.

..... Het gedicht heeft fouten en gaven. Er is diep gevoel, maar er ontbreekt rythme hetwelk wij onontbeerlijk achten en een gedicht gedicht te noemen (zie vooral 4e strophe) Het rythme is van veel meer belang dan het rijm. De beeldenkeus is hier reeds beter dan in het vorige gedicht. Waarom wij schrijver dezies met aandrang aanzetten voort te doen is omdat hij gevoel heeft en het weet uit te drukken; inspiratie en inbeelding. Maar de techniek moet hij verzorgen: kadans, rythme, klank. Dat zal van hem nog veel werk en veel zoeken vergen.

Logen wij inzendingen van anderen verwachten? Wij gelooven niet dat onze lezers er onverschillig aan zijn.

(De redactie)

VERLANGEN

Geen zingen
lokkend en bedwelmend
hun zang.

Moeuwen vertellen
in zoute luchten,
van verre stranden
en wiegewuivende palmen
vel tropische zon...

De wind is de smachtende strijkstok
op de eeuwige snaren
van het verlangen.

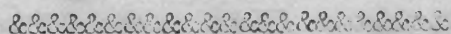
.....

Wolken drijven
als vlottende karavanen
door eindloze ruimten.

De romantiek
is de tasie liaan
op de forsche stammen
van arbeid en wil?

Golven, in eindloos
komend en keurend gewental,
zingen oude skaldenliederen,
van immer strevende stevens,
en van draakenkoppen
die fel de einders tegenblikken.

(ingezonden door:
Kie Tadat)

OVER HET SPIRITISME

Deze oude leugen, of deze nieuwe theorie, maakte in de laatste jaren een geweldigen opgang. Volgens sommigen zal het ebrlang den godsdienst verdringen. Deze nieuwe leer heeft haar tempels en haar priesters (in Parijs opereerden in 1925 reeds 30.000 media). Over het algemeen weten we heel weinig af van het spiritisme, het zal ons wel de moeite loonen, er wat dieper op in te gaan:

I. DE MEDIA.

De hoofdstelling van het spiritisme komt hier op neer, dat de geesten, zich onder bepaalde omstandigheden, en op bepaalde voorwaarden, aan de levenden openbaren. Om die bewering te staven, houden de spiritisten er een bijzondere theorie op na, betreffende de samenstelling van den mensch. Volgens hen, bestaat die uit een lichaam (stoffelijk), een ziel of geest (onstoffelijk), en een perisprit: (corps astral, vitale vloeistof, enz.) Het is een soort half stoffelijk luchtvormig bestanddeel, waardoor de ziel vat heeft op het lichaam, na de dood neemt de ziel het perisprit mee naar de astrale sfeer, waar ze blijft voortbestaan. Hoest is het perisprit in verborgen werking, maar het kan ook buiten het lichaam optreden. Sommige personen hebben nu het voorrecht, hun perisprit in meerdere of mindere mate te kunnen veruitwendigen, en kunnen ermee in verbinding komen met de geesten, en de stoffelijke wereld beïnvloeden. Dit zijn de media (mediums).

II. WAT GESCHIEDENIS.

Reeds in de vroegste oudheid bestond bij de menschen het misbruik zich in verbinding te stellen met de onzichtbare wereld, en de geheime krachten waarvan ze het bestaan vermoedden. Zee zegt reeds onze oude bekende Mozes tot de Joden: "...Dat niemand onder u te rede ga bij duivelskunstenaars, die de waarheid vragen aan de dooden, want dit is den Heer een gruwel". In het eerste boek der koningen lezen we ook, dat koning Sathl, de schim van de profet Samuel liet oproepen door de toovenares van Endor.

Bij de ongewijde schrijvers vinden we ook tal van dergelijke verhalen: o.a. bij Herodotus ($\pm$ 484 voor J.C.) lezen we het onstandig verhaal van Periander, tyran van Corinthe, die door de Theoprdca de schim liet verwekken van zijn vermoorde vrouw Melissa, om te weten te komen waar in bewaring gegeven goederen verborgen waren. De opgeroepen geest maakte werkelijk de plaats bekend. We vinden ook zulke geschiedenissen bij Homeros, Virgilius (in zijn Eneïde) Cicero, Plinius, e.a.

Tertulianus gewaagt van kunsten door toovenaars verricht, door middel van cirkels welke personen onderaan vormen, en van tafels en stoelen die de toekomst voorspellen.

In de Middeleeuwen moet men ook aan spiritisme gedaan hebben, de verhalen van heksen en heksenmeesters moeten toch een grond hebben.

De spiritistische beschouwingen werden in den aanvang der 18e eeuw ontwikkeld en uitgebreid door de leer van den Zweed Swedenborg; en de Avonturen van Cagliostro, een berucht geestenoproeper en wonderdokter.

In de missielectuur lezen we ook nog de vaststellingen van zendingen, over toovenaars die de befaamde media in de schaduw stellen.

De huidige strooming is evenwel uitgegaan van Amerika. In het dorp Hydesville had de methodist John Fox, met zijn vrouw en twee dochters, een huis betrokken, dat spoedig bleek een spookhuis te zijn; men hoorde er allerlei geheimzinnige geluiden, die spoedig het karakter aannamen van kloppingen. In Maart 1849, werd dat zóc erg, dat er van slaap geen sprake meer kon zijn. Den nacht van den 31 Maart ging het er geweldiger toe dan ooit. Een der dochters Kate, die dacht dat het de duivel was, knipt wravelig met de vingers en riep: "Heidaar, oude bokspoot, doe me Sat eens na!" Het geklop antwoorde terstond. Dan bracht ze geluidloos enkele malen duim en wijsvinger tegen elkaar, en het aantal kloppingen was hetzelfde. Dus zag het klopping avengood als het hoorde. Loeder Fox, die ook bijgesloopen kwam, nodigde het spook uit tot tien te tellen. Tien kloppingen volgden. Ze vroeg of een menschelijk wezen klopte, of een onweerd; een geest?...toestemmand geklop. Na een conventioneel signaal te hebben vastgesteld kwam men te weten, dat het de geest was van den marktkramer Karel Rosna, die enkele jaren geleden in dit huis was vermoord. Nuwkeurig werd de plaats in den kelder aangewezen, waar zijn lichaam lag, en men vond het er ook werkelijk.

De familie Fox werd van duivelspraktijken verdacht, en verhuisde naar Rochester, bij Fox's oudste dochter. Hier deden dezelfde verschijnselen

malpliskrigis.

Ili ribelas; ili faligas la eksistantan ordon: la Franca revolucio: la forto de la ideoj.

(verkis por la revuo: Drs. F. Roosc.)

GROEPSLEVEN. (met aandacht door de leden te lezen)

Huidig nummer is ons laatste van de tweede jaargang. Trots de paperschaarschte, trots de bijna onoverkomelijke bevoorradingsmoeilijkheden van het pro-patriaformaat papier (formaat waarop onze "Mededeelingen sinds het ontstaan zijn verschenen en waaraan wij trouw blijven niet enkel uit traditie maar uit oorzaak dat we het grootste nut willen halen uit de te bezigen clichés die allen van pro-patriaformaat zijn) trots het poperduur zijn - als men ze zich dan nog aanschaffen kan - van de hedendaagsche ersatz-clichés noodig tot polycopieeren van ons blad, trots de weinig interesse van onze leden wat "inzendingen" betreft (de laatste paar maanden schijnt er toch iets te gebeuren op dit punt) zoodat het vullen van zes volle bladzijden telkens bijna uitsluitend op voorzitter en sekretaris valt trots dit alles en nog héél wat meer waarover de redactie niet wenscht uit te wijden verscheen ons blad onond broken en geregeld gedurende deze 24 maanden. Voorwaar een ééinig rekord in de Esperanto-beweging in ons land. Nu evenwel staan we voor een groot vraagstuk: het voortzetten van ons werk in de 3de jaargang. Welnu de redactie is bereid trots alle opgesomde moeilijkheden hare zware taak door te zetten en ook een derde jaargang te beginnen en te eindigen, even verzorgd naar vorm en inhoud als de vorige. De leden zullen weerol eens gerust zijn bij het lezen van dit verheugend nieuwsje en denken: "wij hebben toch onze maandelijksche lektuur". Verder zullen zij zich denkkelijk weinig en wat anders bekommeren. Doch ~~xx~~ er is ook nog wat anders: nal. de finantieele kant van de zaak. Trots alle goeden wil en arbeidslust is het de redactie onmogelijk deze kloof te overbruggen zonder medehulp der leden. De geweldige kosten van papier en clichés zijn niet meer bij voorbaat te dragen door de kas. Daarom dringen wij er bij de leden op aan dat zij ten spoedigste - en dit vóór 30 November '43 - hun abonnementsbijdrage, zijnde 15,-fr. voor het gansche jaar, zouden betalen aan hen die hun het bladje regelmatig bezorgt of aan een makker die het dan overmaakt aan het bestuur.

Wij twijfelen niet of allen zullen hun abonnement hernieuwen, te meer dat de prijs gelijk bleef naettegenstaande alle grondstoffen geweldig in prijs gestegen zijn. Als overtuigd Esperantist is het heden wel het minste dat de leden doen kunnen. De redactie rekent dus stellig op hun welwillendheid. Inters het zal van hen afhangen of de derde jaargang verschijnt. Wie niet betaalt heeft voor het verschijnen van het eerste nummer der 3de j. r-gang kan geen aanspraak maken op dit nummer. Indien te weinig leden abonneren zullen we ook niet verder kunnen verschijnen daar in dit geval de kosten te groot zouden zijn om te dragen door enkele getrouwen.
DUS ALLEN BETALEN HUN 15,-FR. TEN SPOEDIGSTE AAN HET BESTUUR.

88888888888888888888

VOJAGREBELOROJ : - Kun kvar gesperantistoj dum semajno en kaj tri la
bolgaj Ardenoj. (I-a daŭrige)

La vojo de Sart St. Laurent ĝis al Rivière malsupreniras en grandega kaj longa deklivo kaj kun nepriskribebla rapideco ni senpuŝe biciklis ĝis al la Mozoriverego. Dumvoje tamen ni haltis por kapti fotografajon kaj je sana okazo ni rimarkis kavernon en la rokoj. Bedaŭrinde pro manko de elektra lumo - ni ĉiuj forgesis kunporti elektran saklampeton - ni nur kapablis eniri la groto je kelkdudekmetroj. La riverbordo kiun ni nun sekvas estas eble la plej rava parto de la tuta riverego. Ni tiom admiregis la ĉirkaŭaĵon ke ni preskaŭ ne atentis pri amikinoj de Henriette kiuj sidis ĉe tablo antaŭ hotelo, krom bin vokis. Komprenoble tre agrable surprizo ĝis estas kiam oni hazardo renkontas gekonatuloj tiel malproksime de la naskiĝurbo. Ni tuj decidis tagmanĝi ĉi tie (estis jam la 12.30 horo) kaj ne bedaŭris nian decidon ĉar la afable koka estrino nia regalis je tasego de bongusta supo.

Post ionete de ripozo ni daŭrigis la vojon ĝis Dinant. La fana belega ponto super la Mosa estas detruata pro militkaŭzoj. Ni longtempe admiris la mirindan preĝejo kontraŭ la altegaj rokoj sur kies pinto staras fortikaĵoj.

Ni ĝuste staris antaŭ glaciaĵvendejo kaj amiko Fons grandanime nin regalis je pekalo da bongusta glaciaĵo.

Kaj nun antaŭen al Rochefort. Por eliri la urbeto kiu kuŝas kvazau en profunda truo oni bezonis piede grupi dum multaj centmetroj antaŭ ol atingi lasupraĵo de la montaro kiu baras la vojon al la plej suda landparto. Ni kompreneble tre ŝvetis kaj preskaŭ senspire nin ripozis laŭ vojrandoj kiam ni finfine atingis la pinton. Sen pliaj menciindaj okazintaĵoj - ni laŭlonge de la vojo kompreneble prenis multajn fotografaĵojn, ~~xx~~ eĉ tion dum la tuta vojaĝo, ke ni, revenante en Bruĝo posedis kolektaron de proksimume 75 bildoj kiel daŭra memorigaĵo - ni sufiĉe frue atingis la junulgastejon de Rochefort. La gastejo estis plenkuna de geturistoj kaj nur tial ke ni estis en sufiĉe bonaj rilatoj kun la patro de la gastejo eblis al ni tie trankvili. Ni ja ne antaŭe avertis nian alvenon ĉar nia projekto fakte estis rajdi al gastejo de Marcour s/Ourthe. Tamen, tago antaŭ la forvojaĝo de Bruĝo oni eksciis dev tie ke ne plu estis litoj liberaj je la demandita dato. Tial do necesis bicikli al Rochefort (kiu nur distanco de 30 Km. proksimume de Marcour) por ne tro ŝanĝi nia fiksitaj plano. Ĉar ni iĝis gefamilianoj ekde Ferociennes kaj ĉar ni estis la plej aĝa, sekve la patro de la familio, ni zorgis por la preparado de la manĝaĵo. Post refreŝiĝo Fons kaj Henriette ankoraŭ lomete prononis tra la ĉarna urbeto por ĝui kaj admiri la belecon. Kvankam laŭregule je la deka ĉiuj kaj ĉio devas silenti en junulgastejoj estis tamen jam la dekkuna kiam oni ĉiam ankoraŭ bruis, dancadis kaj kantadis ĉirkaŭ tendaraĵoj. Post noktripozo levigante Fons kaj Henriette sin benis en frua freŝa mateno en la Louve-rivereto dum ke ni bruligis fornon por prepari la terponoj kiuj oni kunportus por tagmanĝi dum ĉi-tiu tago.

Nun nia celo estis Grünelingen, linvilaĝeto inter Belgujo kaj Germanujo (antaŭ la milito de 1940 estis landlimo Belgujo - Luksenburga). Tie la rivereto Sûre (Sauer germanlingve) formas naturan landlimon kaj la junulgastejo situas ĝuste al la riverbordo. La gepatroj estas terkulturistoj. Estas menciinda fakto ĉar ni jam la pasinta jaro spertis ke eblas akiri tia bongustan vespermanĝon je tre favora prezo. Mi nur menciui i.a. lardo an ŝinko. Pri tiu regalo ni jam en Bruĝo antaŭ la forvojaĝo parolis al la gepatroprenontoj kaj kompreneble dum la tuta tago hodiaŭ ili kvazau nur pensas al la alveno en Grünelingen por neti la kruroj sub table. Cetero ankau ni samopiniis. Pro tiuj pensoj al alloga manĝfesteno ni evidente ne forgesis admiri la naturbelecon. Precipe nun ke ni trabiciklis la fana arbaron de St. Huberto kaj ĉirkaŭaĵo.

Okazis dum ĉi-tiu tago ke sumo tiel ege brilis kaj ke ni tiel ŝvetis pro konstanta antaŭenpuŝado de du bicikloj (la nia kaj tiu de la edzino, kiam la vojo tro ege supreniris por bicikli) ke eĉ sportĉamizeto ŝajnis al ni tro varma. Por ŝirmi la dorso kontraŭ tro ardaĵ sunradioj ni tamen ankoraŭ surhavis specon de subĉamizeto similante pli al reto laŭ la speciala fabrikado. Kvankam preskaŭ sensignifanta ŝirmilo sekvoj tamen pruvis poste ke ĝi multe pli efikas kontraŭ la sunradioj ol la nuda haŭto de Fons kiu rekte ricevis la saman varman kareson. Kvankam ni la postaj tagoj ankau suferis de bruligita haŭto, precipe al la ŝultroj kaj antaŭ-brakoj, ni tamen kapablis dormi sur la dorso (kompreneble ne eblis kuŝi sur la flankoj pro sufero al ŝultroj kaj antaŭ-brakoj) dum ke al Fons nur restis sola solvo: pasigi la nokto kuŝante sur la ventro. Estis ankau dum tiu fana tago ke ni fotiĝis amiko Fons en vestaĵo de Adamo...kun piedpilkpantalono tamen. Jam oftfoje, pensante al tiu momento el nia vojaĝo ni vidas en pensoj Fons starante sur apudvoja monteto kun dense verda kreskaĵo kaj ni vole-nevole ĉiam denove paraleligas la imagon kun Tarzano-figuro el la konata filmo.

(daŭrigota - skribis por la revuo ISTRENTANI Roger)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

SPRITAĴO. -

En restoracio.

- Kelnero, vi alportis al mi azenan vinon; mi ĝin ne volas.
- Pardonu, sinjoro; ĝi estas bovida.
- Ĝi estas azena; mi estas certa.
- Vi estas malpravu, sinjoro - diras la kelnero - se ni kolus la azenojn, nia restoracio estus baldaŭ malplena.

~~~~~

~~~~~

~~~~~